

Algemene informatie IPS-implementatietraject

Wat is IPS?

IPS (Individuele Plaatsing en Steun) is een uit de Verenigde Staten afkomstige interventie met de volgende kenmerken:

1. Niemand wordt uitgesloten ('zero exclusion').
2. Regulier betaald werk of opleiding is het doel.
3. Voorkeur van de werkzoekende staat voorop.
4. Er wordt langdurige blijvende individuele begeleiding geboden, zowel aan de cliënt als aan de werkomgeving.
5. De toeleiding naar werk is geïntegreerd met de zorg.
6. Werkzoekende krijgt ondersteuning rond werk en inkomen.
7. Er wordt snel gezocht naar een baan of opleiding, cliënten worden snel geplaatst.
8. Baan(kans)ontwikkeling. IPS-trajectbegeleiders onderhouden systematisch een netwerk van werkgevers die mensen met een psychische aandoening willen aannemen.

IPS vertrekt vanuit het idee dat iedere cliënt die dat wil, kan werken in een reguliere arbeidsplaats. Langdurige trainingen vooraf ('train then place') blijven daarbij achterwege. Deelnemers worden snel in de gekozen functie geplaatst, en daarna gericht getraind in de benodigde werkvaardigheden ('place then train').

Voor mensen met ernstige psychische aandoeningen is IPS dé bewezen effectieve methodiek voor het verkrijgen en behouden van betaald werk. Dit blijkt niet alleen uit de talrijke internationale studies (Bond et al., 2019; Metcalfe et al., 2018; Modini et al., 2016), maar inmiddels ook uit Nederlands effectonderzoek. De bevindingen na 30 maanden laten zien dat bij de IPS-groep 44% van de cliënten een reguliere betaalde baan had, ten opzichte van 25% bij de controlegroep (Michon et al., 2014).

Uit onderzoek blijkt bovendien dat een hogere modeltrouw gepaard gaat met betere uitkomsten voor cliënten (Kim et al., 2015; Lockett et al., 2016; De Winter et al., 2020). IPS "volgens het boekje" levert betere resultaten. Het is dan ook belangrijk om informatie over IPS modeltrouw aan te bieden als onderdeel van de IPS-training.

Implementatietraject IPS

Toelatingseisen voor startende IPS-programma's

Dit implementatietraject IPS is bedoeld voor organisaties die starten met het implementeren van IPS en het opleiden van professionals tot IPS-trajectbegeleider. Het traject omvat zowel een scholingsdeel voor medewerkers als een implementatiedeel voor de organisatie. Tevens is een eerste modeltrouwmetering (nulmeting) inbegrepen. Teneinde de kans op succes voor zowel de training van de medewerkers als de modelgetrouwe toepassing in de organisatie (nulmeting) te maximaliseren, hanteert Phrenos de volgende criteria bij de toelating tot het implementatietraject:

- *Integratie met zorg:* IPS-trajectbegeleiders maken deel uit van een ggz-(behandel)team (of meerdere teams). Dat betekent onder meer dat zij deelnemen aan overleg met het ggz-team en dat documenten met betrekking tot de IPS-trajectbegeleiding geïntegreerd zijn in het elektronisch patiëntendossier (EPD) van de cliënt.
- *Bestuurlijk commitment:* De Raad van bestuur/ directie van de organisatie ondersteunt de modelgetrouwe implementatie van IPS met beleid en middelen. Commitment wordt ook tot uitdrukking gebracht in de organisatie van een kick-off bijeenkomst voorafgaand aan de IPS-training. Voor de kick-off bijeenkomst worden alle betrokken partijen uitgenodigd.
- *Doelgroep:* Voor een IPS-traject komen in aanmerking mensen met (ernstige) psychische problemen die in behandeling zijn in het kader van de gespecialiseerde ggz, of in begeleiding bij een organisatie voor beschermd/begeleid wonen.¹
- *IPS-team:* Binnen de organisatie wordt een IPS-team gevormd waarvan alle IPS-trajectbegeleiders deel uitmaken. Het team wordt geleid door een IPS-teamleider of IPS-coördinator (modelgetrouwheidschaal gaat uit van 0,1 fte per IPS-trajectbegeleider). Binnen het team is aandacht voor supervisie van medewerkers en monitoring van uitkomsten.
- *IPS-traject in één hand:* De cliënt wordt gekoppeld aan een IPS-trajectbegeleider die alle fases van het IPS-traject uitvoert (intake, engagement, assessment, zoeken/verkrijgen van een baan of opleiding, coaching en daaropvolgende ondersteuning).
- *Training on the job:* De organisatie faciliteert de IPS-trainee tijdens de training. Dat betekent onder meer dat trainees met minimaal drie cliënten een volledig IPS-traject moeten kunnen doorlopen.

Als een samenwerkingscoalitie IPS wil gaan uitvoeren en een gezamenlijk implementatietraject wil gaan volgen, is het volgende extra criterium van toepassing.

- *Samenwerkingsafspraken:* De gezamenlijke partijen hebben hun samenwerkingsafspraken, inclusief eventueel onderaannemerschap, schriftelijk vastgelegd. Daarbij is ook een duidelijke procesbeschrijving van de uitvoering van IPS-trajecten beschreven.

Verklaring Implementatietraject IPS Gestart

Indien een startende organisatie (of coalitie) IPS-trajecten aan wil vragen bij UWV, kan zij bij Phrenos een “Verklaring Implementatietraject IPS Gestart” aanvragen. Voldoet deze organisatie aan alle bovenstaande eisen (1 t/m 7) en is sprake van een getekende offerte (inclusief kick-off, planning en modelrouwmeting), dan zal Phrenos een dergelijke verklaring afgeven.

Programma van het Implementatietraject IPS in uw instelling

1. Kick-off

Voordat de IPS-training start heeft er een kick-off bijeenkomst plaatsgevonden. Deze bijeenkomst kan worden bijgewoond door zowel interne als externe partijen en vindt plaats bij de organisatie zelf. Met

---

¹ Het kan voorkomen dat cliënten tijdens hun IPS-traject uitstromen naar ‘lichtere’ zorgvoorzieningen, bijvoorbeeld de huisarts/ POH-GGz óf de generalistische basis-GGz. De IPS-trajectbegeleider zal daarbij aansluiten om de integratie met zorg te blijven waarborgen.

deze kick-off bijeenkomst wordt er een formeel startsein gegeven voor het werken met IPS binnen de organisatie en heeft iedereen dezelfde basiskennis van IPS. Aan de bijeenkomst kan zowel intern als extern publiciteit worden gegeven.

2. Trainen van IPS-trajectbegeleiders

Een belangrijk onderdeel van het IPS-implementatietraject is het opleiden van medewerkers tot IPS-trajectbegeleiders. Zie voor details over de training het onderdeel 'Training IPS-trajectbegeleider'.

3. IPS-modeltrouwmeting

IPS is als methodiek bewezen effectief en de mate van succes is afhankelijk van goede uitvoering volgens die methodiek (modeltrouw). Hoe modelgetrouwer IPS wordt uitgevoerd, hoe hoger de kans op positieve uitkomsten voor cliënten. Kenniscentrum Phrenos voert voor de instellingen die IPS uitvoeren periodiek modeltrouwmetingen uit om de kwaliteit van de uitvoering optimaal te houden. Twee maanden nadat de IPS-training is afgerond (doorgaans 8 maanden na de kick-off), vindt er een nulmeting plaats bij de teams van waaruit IPS wordt aangeboden. Deze meting wordt, bij voldoende modeltrouw, iedere twee jaar herhaald. Zo nodig worden tussen de metingen verbeterplannen opgesteld en uitgevoerd.

De meting wordt uitgevoerd door getrainde reviewers aan de hand van de internationaal gehanteerde modelgetrouwheidsschaal. Dit zijn de IPS-docenten en stafmedewerkers van Kenniscentrum Phrenos. De meting duurt een volledige werkdag en vraagt een goede voorbereiding van de ggz-instelling. Tijdens het bezoek aan de ggz-instelling praten de reviewers met de IPS-coördinator, minimaal twee IPS-trajectbegeleiders, drie leden van het (behandel)team, de behandelend arts/psychiater, twee of drie cliënten die een IPS-traject volgen of hebben gevolgd, en één of twee familieleden. Ook wonen ze een IPS-teamoverleg bij en zo mogelijk een overleg van een (behandel)team. Daarnaast bestuderen de reviewers andere relevante bronnen, zoals dossiers en beleidsplannen. Aan de hand van de uitkomsten wordt een Verslag IPS Modeltrouw opgesteld met een eindscore (geen IPS/redelijke/goede/voorbeeldige modeltrouw), en suggesties voor verbetering gedaan.

Training IPS-trajectbegeleider

De training is gericht op het leren modelgetrouw toepassen van IPS in denken en handelen als trajectbegeleider. Deelnemers beschikken na afloop van de training over de basisvaardigheden om een IPS-traject te kunnen uitvoeren.

Duur

De IPS-training omvat, afhankelijk van de groepsgrootte, 6 tot 7 bijeenkomsten (exclusief kick-off) van 6,5 uur. Daarnaast is er individuele begeleiding van 1,5 uur per deelnemer. De doorlooptijd van de training is, inclusief kick-off, ongeveer 6 à 7 maanden. Het gehele IPS-traject wordt binnen twee maanden na afronding van de training afgesloten met een modeltrouwmeting.

Inhoud

In het eerste, gezamenlijke, deel van de training krijgen de deelnemers uitleg over de methodiek, ze maken opdrachten en brengen de opgedane kennis direct in de praktijk.

Een dag wordt besteed aan wet- en regelgeving waar werkgevers en cliënten die (weer) aan het werk gaan mee te maken krijgen. Een ander onderdeel is de individuele begeleiding van de deelnemer op zijn of haar eigen werklocatie. Afhankelijk van de individuele leervragen van de deelnemer bekijkt de docent welke vorm van coaching nodig is. Zo kan deze bijvoorbeeld met de deelnemer mee op pad t.b.v. acquisitie, aanwezig zijn bij een coachingsgesprek met een cliënt of aanschuiven bij het ggz-team. Een laatste onderdeel is het begeleiden van cliëntgerichte intervisie en supervisie bijeenkomsten volgens een vastgesteld protocol. Zie de bijlage voor een voorbeeld van een trainingsprogramma.

Tijdsinvestering

Naast de bijeenkomsten moet je als deelnemer rekenen op ongeveer 1 tot 1,5 uur voorbereidingstijd per bijeenkomst. Voor de eerste bijeenkomst is ongeveer 2 uur voorbereidingstijd nodig.

Certificaat

Voor het verkrijgen van het certificaat geldt volledige deelname en een voldoende beoordeling van de leerrapportage en van inbreng tijdens de training. Hierbij geldt de volgende aanwezigheidsregeling:

- Indien je de eerste lesdag niet aanwezig bent kun je niet starten met de training.
- Bij verzuim van 1 dag dient als compensatie een passende vervangende opdracht uitgevoerd te worden met een voldoende beoordeling van de docent.
- Bij verzuim van meer dan 1 dag vervalt het recht op compensatie en kan worden besloten geen certificaat uit te reiken. Dit is altijd ter beoordeling door de docent.
- Mocht je een van de theoriebijeenkomsten (2, 3 en 5) missen dan dien je deze in te halen bij een andere training.

Voorwaarden voor Trainees

Voor trainees gelden de volgende voorwaarden voor toelating tot de trainingen.

1. *Opleidingsniveau*: minimaal HBO-geschoold. Relevante vooropleidingen zijn bijvoorbeeld: HBO Personeel en Arbeid, HBO SPH, Post-HBO arbeidsdeskundige, HBO Social Work. Indien een kandidaat niet beschikt over een HBO-diploma is toelating ook mogelijk als sprake is van een HBO werk- en denkniveau (aantoonbare vervulling van HBO-functie).
2. *Werkervaring*: strikte voorwaarden zijn niet van toepassing. Bij voorkeur hebben professionals werkervaring in de langdurige (ggz-)zorg en/of de rehabilitatie & arbeidsre-integratie. Een ondernemende houding en denken in kansen is belangrijk in het contact met cliënten en werkgevers. Het onderhouden van een goed contact en netwerk met werkgevers is een groot onderdeel van de functie.
3. *Visie*: van belang is dat de trainee het vertrouwen heeft dat mensen met ernstige psychische problemen die willen werken dat meestal ook kunnen, mits er voldoende ondersteuning aanwezig is. De trainee beschikt over werkervaring in een team met een herstelgerichte visie.

Training voor trajectbegeleiders in nieuw op te starten IPS-programma's (als onderdeel van een Implementatietraject IPS)

Deze training is bedoeld voor professionals die zich willen scholen tot IPS-trajectbegeleider en werkzaam zijn in organisaties waarin IPS geïmplementeerd gaat worden doormiddel van een Implementatietraject IPS. Deze trainingen vinden in-company plaats vanuit de organisatie waarbinnen IPS geïmplementeerd wordt.

Training voor trajectbegeleiders in bestaande IPS-programma's

Deze training is bedoeld voor professionals die zich willen scholen tot IPS-trajectbegeleider en werkzaam zijn in organisaties waar IPS reeds aantoonbaar geïmplementeerd is. Zo is vereist dat deze organisaties een IPS-traject voor startende programma's hebben afgerond.

De trainingen vinden plaats in de vorm van landelijke trainingen waaraan trainees uit verschillende organisaties deelnemen. De trainingen kunnen op verzoek ook in-company plaatsvinden.

Docenten

Meerdere gekwalificeerde hoofddocenten zijn beschikbaar. Allen zijn ervaren en enthousiaste IPS-trajectbegeleiders die regelmatig optreden als docent in trainingen en workshops.

Naast trainer zijn zij ook allen opgeleid als reviewer en nemen zij de IPS-modeltrouwmetingen af.

- Marja Halters, arbeids- en reïntegratieconsulent IPS bij Promenzo, GGzE
- Debby Kamstra, SPV, BuurtzorgT, Amsterdam
- Ina Meijers, IPS-trajectbegeleider/jobcoach, Lentis, Groningen
- Jacqueline Smit, jobcoach, SOS Adviesbureau, Blaricum
- Cris Bergmans, projectcoördinator Hoofdzaak Werk, Divosa
- Gastdocenten wet- en regelgeving:

Kosten (onder voorbehoud)

Een volledig Implementatietraject IPS zoals Phrenos dit aanbiedt, bestaat uit een scholingstraject en een implementatietraject.

<i>IPS traject in-company (6 – 12 deelnemers)</i>	Kosten deelnemende organisatie	Kosten overige organisatie (+20% toeslag)
<u>Implementatietraject</u> - Organiseren van een kick-off bijeenkomst - Consultatie en evaluatie (voor, tijdens en na) - Afnemen van één IPS-modeltrouwmetering, tijdens het 1 ^e jaar	€ 5.474, -	€ 6.569, -
<u>Scholingstraject (afhankelijk van het aantal deelnemers)</u> Training IPS-trajectbegeleider. De training bestaat uit vier theorie bijeenkomsten, 'on-site'-assistance en supervisie. Afhankelijk van het aantal deelnemers zijn worden het aantal dagdelen on-site assistance bepaald.	<i>Prijs afhankelijk van aantal deelnemers (6 – 12 deelnemers)</i> 6 dln: € 9.434, - 12 dln: € 11.847, -	6 dln: € 11.321, - 12 dln: € 14.216, -
Totaalbedrag	6 dln: € 14.908, - 12 dln: € 17.321, -	6 dln: € 17.890, - 12 dln: € 20.785, -

In de prijzen zijn de kosten van locatie en catering niet inbegrepen (deze zijn voor rekening van de instelling). Kenniscentrum Phrenos is niet BTW-plichtig en brengt derhalve geen BTW in rekening. De prijs voor instellingen die bij Phrenos aangesloten zijn, betreft uitsluitend directe kosten. In de prijzen voor niet-lidinstellingen is een opslag van 20% overhead in rekening gebracht.

Contact

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Dorien Verhoeven, coördinator IPS (dverhoeven@kcphrenos.nl of info@kcphrenos.nl).

Bijlage 1 Programma (8 deelnemers)

Kick-off bijeenkomst (nader in te vullen in overleg)

1^e deel: Algemene IPS voorlichting (ongeveer 1,5 uur)

2^e deel: Betrokken teams gaan aan de slag met IPS (ongeveer 1,5 uur)

Bijeenkomst 1: 9.30-16.00 uur

Theorie: uitleg methodiek/ principes en oriëntatie op IPS in de praktijk

Bijeenkomst 2: 9.30-16.00 uur

Theorie: omgaan met wet- en regelgeving, financiering IPS

Bijeenkomst 3: 9.30-16.00 uur

Theorie: Coral, acquisitie/ assessment:

- Informatie verzamelen over interesses en vaardigheden.
- Banen opsporen en werkrelatie met werkgevers.

Individuele begeleiding (4 deelnemers): 9.30-16.00 uur

on-site assistance

Naast het klassikale, theoretische deel zal het accent van de training vooral liggen op ondersteuning op de werkplek van de IPS-er, de zgn. "on-site assistance". De docent komt langs op de werklocatie en afhankelijk van de leervraag van de deelnemer vindt gerichte training/ coaching plaats. Zo kan bijv. de docent mee op pad gaan om potentiële werkgevers te benaderen, kan zij een overleg bijwonen, feedback geven over een gesprek met een cliënt of andere individuele leervragen beantwoorden. Per deelnemer is 1,5 uur coaching beschikbaar. De docent stemt met de overige deelnemers af hoe zij deze IPS trainingsdag op de eigen locatie gaan invullen.

Bijeenkomst 4: 9.30-16.00 uur

Ochtend: supervisie

Tijdens de training vindt groepssupervisie plaats. Deze wordt modelgetrouw opgezet volgens protocol. - cliëntgericht (i.t.t. probleemgerichte supervisie).

- bijeenkomst met vaste agenda: casuïstiek, celebrations (successen benoemen en vieren) en acquisitie.

Middag: theorie over IPS-modeltrouwmeting en IPS-Onderwijs

Individuele begeleiding (4 deelnemers): 9.30-16.00 uur

On-site assistance

Bijeenkomst 5: 9.30-16.00 uur

Ochtend: supervisie

Middag: theorie over jobcoaching

Bijeenkomst 6: 9.30-16.00 uur

Ochtend: supervisie

Middag: terugblik/ hoe verder/ uitreiking certificaat